

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto 11.12.2025: Talousarvion tavoitteet

Suomen joutumisesta julkisen talouden ”tarkkailuluokalle” uutisoitiin laajasti. Lähes huomiotta jäi se, että samalla **Suomi joutui myös sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle eriarvoisuuden kasvun takia**. Olemme mm. Bulgarian ja Romanian kanssa samassa yhdeksän EU-maan joukossa.

Suomen päätyminen listalle johtuu erityisesti viidestä kriittiseksi luokitellusta indikaattorista sekä yhdestä nopeasti heikentyneestä indikaattorista.

Kriittiseksi komissio arvioi **terveydenhuollon hoivavajeesta** raportoivien osuuden väestöstä. Osuus on yksi EU:n korkeimmista luvuista. Esimerkiksi mielenterveyspalvelujen hoivavaje on pysynyt huomattavana.

Toinen kriittiseksi arvioitu indikaattori oli **työttömyysasteen nousu**. Esimerkiksi nuorisotyöttömyys nousi 18,8 prosenttiin, selvästi yli EU-keskiarvon. Samaten pitkäaikaistyöttömyysaste kasvoi. Samaan aikaan **työllisyysaste** on laskenut.

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien osuus kasvoi ja oli 16,8 % vuonna 2024. Lapsilla kasvu oli vielä suurempi (+3,5 prosenttiyksikköä, 17,3 %:iin). Molemmat luvut ovat edelleen EU-keskiarvojen (21,0 % ja 24,2 %) alapuolella. Edellisenä vuonna Suomi oli vielä tällä indikaattorilla ”paras suoriutuja”.

Keusotella on vastuullisuusohjelma, joka kattaa myös sosiaalisen vastuun.

Millä keinoin voimme Keusoten vastuulla olevissa tehtävissä **vaikuttaa esimerkiksi heikommassa asemassa olevien työllistymismahdollisuuksiin** – heikommassa asemassa voi olla alansa esimerkiksi: jo tehtävän mukaisen tutkinnon suorittanut yli 50-kymppinen, maahanmuuttaja, nuori työuransa alussa, tai osa-työkykyinen vamman tai sairauden johdosta.

Olin valmistellut talousarvion tavoitteet ja mittarit -kohtaan (s.29) lisäysehdotusta, joka kumpusi Tuottavuus- ja taloudellisuus -ohjelmassa jo keväällä päätetyn työosuusrahan leikkaamisen peruuttamisesta. — Olen pahoillani, että ehdotimme tätä lisäystä ilman viranhaltijavalmistelua vasta tämän keskustelun yhteydessä.

Ehdotin, että ”**Taloudellinen kestävyys**” – strateginen linjaus kohtaan liittyvä **talousarviotavoite sisältäisi myös sanan ”sosiaalisesti”**

eli Hyvinvointialueen toiminta on taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä

Ja sen tuloksena / toimenpiteen tuotoksena kohdassa olisi **samoin ”sosiaalinen” sana**

eli Taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen vastuullisuus

Tähän olisi lisätty uusi kohta:

Kohta 4. Sosiaalisesti kestävät hankinnat: Lisätään tarkoituksenmukaisella tavalla **työllisyyttä edistäviä hankintakriteereitä hankinnoissa**.

Ja tavoitteen saavuttaminen olisi liittynyt:

Vastuullisuusohjelman toimeenpano suunnitelmallisesti. Hankintojen sosiaalisen vastuullisuuden vahvistaminen.

Keskeiseksi **toimenpiteeksi** olin kirjannut:

Tähän soveltuviin hankintoihin liitetään työllistämistä koskeva hankintakriteeri erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi.

Mittari: Hankintojen osuus, joihin on voitu liittää työllistämistä edistävä kriteeri.

Vastuuhenkilö: Tila- ja tukipalvelujohtaja ja palvelualuejohtajat

Perustelin asiaa kahdella näkökulmalla:

Ensiksi: Työvoimavaltaisten julkisten hankintojen kautta voidaan edistää heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Julkisilla hankinnoilla voidaan edistää yhteiskunnallisia tavoitteita. Hankinnoilla työllistäminen tarkoittaa, että julkinen hankkija liittää tarjouspyyntöönsä ja hankintasopimukseensa työllistämistä koskevan ehdon tai liittää sen arviointikriteeriksi. *

Toiseksi: vahvistamalla osa-työkykyisten ryhmien asemaa työmarkkinoilla, voidaan myös ehkäistä henkilöiden työpanoksen väärinkäyttöä, kun yritys teettää työntekijällä yritykselle arvoa tuottavaa työtä ilman palkanmaksua, vain julkisen toimijan – tässä Keusoten - maksamalla työosuusrahalla.

Heikommassa asemassa olevien osa-aikainenkin työllistyminen yrityksiin, vähentää Keusoten työosuusrahan kustannuksia.

Sosiaalihuollon lainsäädäntö osaltaan ylläpitää, tai mahdollistaa sen, että yrityksessä osa-aikaisesti työssä oleva esimerkiksi vammainen työntekijä ei saa työstään palkkaa, vaan hyvinvointialue maksaa hänelle hyvin pientä työosuusrahaa. --- Kaikki, joille työosuusrahaa Keusote maksaa, eivät toki tee työtään avoimilla työmarkkinoilla.

SDP:n valtuustoryhmä hyväksyi lisäysehdotukseni, mutta valtuustoryhmien maanantaisessa kokouksessa ehdotus sai kritiikkiä mm. sen tuomisesta muutamaa päivää ennen kokousta ilman viranhaltijavalmistelua.

SDP:n valtuustoryhmä kunnioittaa valtuustoryhmien kantaa, eikä esitä nyt tätä lisäystä tavoitteeksi. Ryhmä kuitenkin toivoo, että palvelujohtajat ja hankinnan asiantuntijat perehtyisivät ehdotukseen ja sen perusteluihin ja huomioisivat asiaa omalla palvelualueella sekä hankintoja kilpailutettaessa.

SDP-aluevaltuustoryhmän puolesta Sirkka Rousu

Edellä

- (Työllistämisehdossa edellytetään, että valittu sopimuskumppani työllistää sopimuskauden aikana tilaajan määrittelemiä esimerkiksi muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä.)

(Hankintalaki antaa mahdollisuuden käyttää työllisyyteen ja työllistymisen edistämiseen liittyviä tekijöitä hankintaehdoissa tai hankintakriteereissä. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016). <https://tem.fi/hankinnoilla-tyollistaminen>)